

Gelijkenis: de goede Herder

Periodethema: Lijden en sterven
Johannes 10: 1-16

VOORAF

De gelijkenis die in dit gedeelte wordt weergegeven, staat tegen de achtergrond van het feit dat de Joodse leiders door de Heere Jezus als valse herders worden gezien. Door middel van deze gelijkenis laat Hij zien Wie Hij is.

UITLEG VAN DE TEKST

Deze gelijkenis krijgt alleen door de beginwoorden 'Voorwaar, voorwaar' (in het Grieks: amen, amen) al een bijzondere lading. De hoorders worden opgeroepen extra op te letten. De Heere Jezus roept het beeld op van een schaapskooi. De herder heeft zijn schapen daar, vanwege het vallend duister, heengebracht. Die schaapskooi bestaat uit een ommuurde ruimte. In het open veld waren er verschillende van zulke schaapskooien te vinden. In de muur bevond zich een opening of poort waardoor de schapen naar binnen en naar buiten konden gaan. Als de herder 's nachts rustte van de vermoeningen van de dag, lette de deurwachter op de kudde. Vroeg in de morgen zou de herder weer in de opening verschijnen om zijn kudde op te halen. Wie niet van die opening gebruik maakte, maar over de muur klom, was een dief en een moordenaar. Van deze indringers was niet zoveel goeds te verwachten. Zij waren niet uit op het voordeel van de kudde, maar op dat van zichzelf. Zo ligt dat hier, zegt de Heere Jezus, dus eigenlijk met de Joodse leiders. Zij zijn niet te vertrouwen. De herder echter is wel te vertrouwen. Dat zien we in zowel de reactie van de deurwachter als van de schapen. De deurwachter laat hem toe in de schaapskooi en de schapen reageren op zijn stem.

Gezien de strekking van de gelijkenis en de manier waarop deze wordt verteld, moeten we bij de schaapskooi niet aan een voor gemeenschappelijk gebruik gebouwde schaapskooi denken. Het horen van de stem van de herder zou dan alleen de eigen schapen van die herder binnen de ommuurde ruimte gelden. Hier echter gaat het om het feit dat (al) die schapen een band met die herder hebben. Die schapen weten dat deze herder het goede met hen voor heeft. Dat blijkt uit het feit dat die herder zijn schapen vanuit de schaapskooi naar een plaats brengt waar ze rustig kunnen grazen. Deze gang van zaken combineren deze dieren met de herder en zijn stem. Zoals de dief en moordenaar in schril contrast met deze herder staan, zo geldt dat ook de vreemde waarvan hier gesproken wordt. De herder is de enige die het vertrouwen van zijn schapen krijgt. Op een vreemde reageren ze dan ook niet voor niets afwijzend. Degenen tot wie de Heere Jezus deze gelijkenis richt, begrijpen niet wat Hij er mee bedoelt. Net zoals bij andere gelijkenissen, is ook hier uitleg noodzakelijk. In die uitleg krijgen verschillende elementen uit de gelijkenis een zelfstandige uitleg. Opvallend is het feit dat de Heere Jezus eerst ingaat op de deur. Daarmee gaat Hij uitleggen Wie Hij is. Vandaar ook dat Hij na de herhaling van het 'voorwaar, voorwaar' Zichzelf 'de Deur' noemt. Omdat het hier om de verhouding tot Zijn schapen gaat, moeten we deze woorden toepassen op de plaats waar die schapen verblijven. De Heere Jezus maakt daarmee duidelijk wat Zijn positie is. Hij is door de Vader naar de schapen gezonden met het oog op de schapen.

Wie buiten de Heere Jezus om naar de schapen gaat, zoals de dieven en de moordenaars dat doen, wie Hem probeert te passeren, heeft kwade bedoelingen. Heel nadrukkelijk heeft de Heere Jezus hier de geestelijke leiders van het volk op het oog. Zij bedoelen niets goeds. Het gaat hen niet om de schapen, het gaat hen om zichzelf. In de gelijkenis gaat het er enerzijds om dat de Heere Jezus toegang verschaft tot de schapen. Anderzijds noemt Hij Zichzelf ook Degene Die de schapen toegang biedt tot de schaapskooi. De Heere Jezus is onmisbaar tot bescherming en behoud. Buiten Hem is er geen veiligheid. We mogen dat in de meest absolute zin opvatten. Alleen door de Heere Jezus worden mensen gered van de ondergang. Het in- en uitgaan is een beeld van het dagelijks leven. Zoals schapen vanwege het zorgend oog van de herder de kooi in en uit kunnen gaan, zo mogen de gelovigen zich in het dagelijkse leven beschermd weten door de Heere Jezus. Zoals een herder het goede met zijn kudde voor heeft, zo heeft de Heere Jezus het goede met de Zijnen voor. Hij is op hun voordeel uit, niet op het Zijne. Daarin ligt een duidelijk onderscheid met dieven en moordenaars. De Heere Jezus is dus niet alleen de deur tot en voor de schapen, Hij is ook Herder. De goede Herder. Vandaar ook dat Johannes opnieuw een 'Ik ben uitspraak' van de Heere Jezus weergeeft. In het Oude Testament wordt Gods trouwe zorg op diverse plaats vergeleken met de zorg van een herder. De herder was daarbij tegelijk ook het beeld van de komende Messias. Hij is 'de enige Herder' Die God verwekt en Die het volk zal weiden (Ezech. 34: 23). Jezus is deze herder. Hij is de goede Herder. Hij geeft Zijn leven voor de schapen. Hij offert Zichzelf voor hen op. Hij heeft dus echt hart voor de schapen. Dat onderscheidt Hem van de huurlingen en alle anderen die geen herder zijn. Zij offeren zich niet voor de schapen op. Als er gevaar dreigt zullen zij, om hun eigen lichaam te redden, wegvlugten. Hierin zien we dat zij geen echte band met de schapen hebben zoals de Herder Zelf dat wel heeft. De Herder geeft de schapen dus voorrang op Zichzelf. Hij kent de Zijnen en de Zijnen kennen Hem. Zoals er een band is tussen de Vader en de Zoon, zo is er een band tussen Jezus, Gods Zoon, en hen die Hem leerden kennen. Zij die zich aan Hem leerden toevertrouwen. Daarmee komen zij niet beschaamd uit. De Heere Jezus heeft Zichzelf heel letterlijk voor hen over. Hij geeft Zich voor hen over in de dood. Nu bestaan de schapen van Christus niet alleen uit Joden. Hij heeft nog andere schapen die niet tot Zijn stal behoren, die Hij ook moet toebrengen. Hij is niet alleen uit op de redding van de Joden, Zijn volk, Hij is ook uit op de redding van de heidenen. Deze twee 'soorten' schapen vormen één kudde vanwege het werk van de Herder.

TER OVERWEGING

De kinderen zullen deze gelijkenis kennen. Het is daarom goed om bepaalde zaken wat toe te lichten en te verdiepen. Daarbij kan teruggerepen worden naar de vertelling van vorige week uit Ezechiël 34.

- 1 In het evangelie naar de beschrijving van Johannes komen verschillende 'Ik ben' uitspraken van de Heere Jezus voor. Telkens weer maakt de Heere Jezus vergelijkenderwijs duidelijk Wie Hij is. In deze gelijkenis komen twee van die uitspraken aan de orde. De Heere Jezus noemt Zich 'de Deur' en 'de goede Herder'.
- 2 Probeer bij de vertelling zo actueel en concreet mogelijk te zijn. Een schaapskooi ziet er in het Oosten anders uit dan in Nederland. Het is goed om het verhaal dan ook te illustreren met plaatmateriaal.
- 3 Een deur biedt toegang tot een ruimte. Zo biedt de Heere Jezus toegang tot Zijn Koninkrijk. Daar alleen is men veilig, zoals schapen veilig zijn in een stal. Ook al zegt de Heere Jezus dat in deze gelijkenis niet letterlijk, we kunnen hier zeker denken aan het feit dat de herder op diverse momenten in de opening naar de schaapskooi stond, zat of lag. Hij vulde als een deur de opening op. Buiten die herder om is er geen toegang tot de kooi. Niemand kan er buiten hem om in. Daar verandert het feit dat de deurwachter in deze gelijkenis deze taak van de herder even overneemt niets aan. Zonder de Heere Jezus en buiten Hem om is er geen toegang tot Zijn Koninkrijk. De weg, die de Schriftgeleerden wijzen, loopt dood. Zij denken door hun eigen goede werken zalig te worden. Zo ligt dat niet. Zij wijzen het volk dan ook de verkeerde weg. De enige weg tot het heil is Christus. Daarop hebben wij te wijzen. Op een andere plaats zegt de Heere Jezus; 'Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij' (Joh. 14: 6).
- 4 De Heere Jezus noemt Zich de goede Herder vanwege Zijn zorg voor Zijn schapen. Hij heeft Zichzelf letterlijk voor hen over. Zoals een herder heel wat ontberingen over heeft voor zijn schapen, zo heeft de Heere Jezus alles voor hen over. Hij offert Zich voor hen op. Bij oudere kinderen zouden we in kunnen gaan op het gegeven dat de Heere Jezus daardoor Herder en Lam tegelijk is. Hij offert Zich op als het Lam, opdat Hij de Zijnen als schapen veilig zou kunnen leiden.
- 5 Predikanten worden ook weleens herders genoemd. Zij zijn slechts herder bij de gratie van de grote Herder. Wie buiten de Heere Jezus om herder wil zijn, is een huurling of moordenaar. Door de grote Herder krijgen onderherders ook hart voor de schapen. Zij zullen daardoor iets uitstralen van de liefde van de goede Herder.

6 De schapen kennen de herder aan zijn stem. Zo is het met de schapen van Christus ook. Ze herkennen Hem in het Woord en de prediking van het Woord. Door de kennis van Christus kunnen ze onderscheid maken tussen dat wat van Hem komt en dat wat niet van Hem komt. De grote vraag die gesteld mag worden is of wij de stem van Christus kennen en Hem volgen.

GELOOFSLEER

Zie voor de Heere Jezus als de enige weg tot de Vader de Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 26. In dit artikel lezen we o.a.: 'Wij geloven dat wij geen toegang hebben tot God dan alleen door de enige Middelaar en Voorspraak, Jezus Christus. Zie voor dit thema ook de Heidelbergse Catechismus, zondag 18.

